

DOBIČEK IZ KAPITALA OD ODSVOJITVE FINANČNEGA KAPITALA OD 1. 1. 2006 DALJE

Pojasnilo DURS, št. 42103-2/2006, 3. 1. 2006

Spremembe, ki jih je na področju obdavčitve dobička pri odsvojitvi finančnega kapitala prinesel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini – ZDoh-1D (Uradni list RS, št. 115/05), z začetkom veljavnosti od 1. januarja 2006 dalje, so:

- obdavčuje se dobiček ne glede na rok imetništva kapitala,
- ni več akontacij dohodnine; stopnja davka je določena v višini 20 odstotkov, ki se bo vsakih dopolnjenih pet let imetništva kapitala zmanjšala (po petih letih bo stopnja 15 odstotkov, po desetih letih 10 odstotkov, po petnajstih letih 5 odstotkov in po dvajsetih letih 0 odstotkov),
- pri ugotavljanju dobička iz kapitala se upošteva tudi uskladitev nabavne vrednosti kapitala s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin.

Za kapital po III.5 poglavju ZDoh-1 veljajo:

- nepremičnina ne glede na to, ali je bila odsvojena v spremenjenem ali nespremenjenem stanju;
- vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja;
- investicijski kuponi.

Zakon ne določa več pretežnega lastniškega deleža ali njegovega dela, za vrednostne papirje ne veljajo več dolžniški vrednostni papirji. Navedeno pomeni, da se od 1. januarja 2006 dalje ne ugotavlja več pretežni lastniški delež, prav tako se ne ugotavlja dobiček iz kapitala pri odsvojitvi dolžniških vrednostnih papirjih.

Za kapital ponovno veljajo investicijski kuponi, zato so ustrezno dopolnjene vse tiste določbe ZDoh-1, ki zadevajo obdavčitev njihove odsvojitve.

V 89. členu ZDoh-1, ki ureja oprostitev plačila dohodnine od dobička iz kapitala, je dodano besedilo, ki sedaj jasno določa, da za prvo odsvojitve kapitala velja tudi prva odsvojitve podedovanih delnic ali deleža v kapitalu, če jih je zapustnik pridobil v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij v skladu s predpisi, ki urejajo lastninsko preoblikovanje podjetij.

Dodan je tudi nov odstavek, da se prav tako dohodnina ne plača od dobička iz kapitala pri odsvojitvi investicijskih kuponov, ki jih je imetnik pridobil z zamenjavo delnic pooblaščne investicijske družbe ali delnic investicijske družbe, nastale iz pooblaščne investicijske družbe v postopku obveznega preoblikovanja pooblaščne investicijske družbe ali investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščne investicijske družbe, v vzajemni sklad, ali v postopku obvezne oddelitve dela sredstev pooblaščne investicijske družbe v vzajemni sklad, in to v roku in po predpisih, ki urejajo to področje, pod pogojem, da so bile te delnice pridobljene v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij v skladu s predpisi, ki urejajo lastninsko preoblikovanje podjetij.

Zaradi na novo določene valorizacije je dopolnjen drugi odstavek 90. člena ZDoh-1, ki drugače omogoča zniževanje pozitivne davčne osnove, vendar ne na račun negativne razlike kot posledice valorizacije kapitala.

Dopolnjena je 2. točka tretjega odstavka 90. člena ZDoh-1, na podlagi katere zavezanec ne more uveljavljati izgube, dosežene z odsvojitvijo kapitala niti takrat, ko odsvoji kapital in istovrstni kapital neposredno ali posredno pridobi njegov družinski član ali pravna oseba, v kateri ima zavezanec lastniški delež ali pravico do lastniškega deleža v višini najmanj 25 odstotkov v obliki vrednosti vseh deležev ali v obliki glasovalne pravice na podlagi lastniških deležev v konkretni osebi.

Kakor je bilo že prej navedeno, se vrednost kapitala ob pridobitvi (91. člen ZDoh-1) valorizira. Dodan je nov peti odstavek, ki med drugim določa, da se nabavna vrednost kapitala iz prvega odstavka 86. člena tega zakona za čas od koledarskega leta pridobitve

kapitala do koledarskega leta odsvojitve kapitala uskladi s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji, po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, če je bila odsvojitev opravljena po preteku enega leta od leta pridobitve. Pri določitvi koeficienta rasti cen življenjskih potrebščin se upošteva število mesecev posedovanja kapitala v letu pridobitve in v letu odsvojitve, odvisno od tega, ali je zavezanec kapital posedoval manj kakor šest mesecev oziroma več kakor šest mesecev v koledarskem letu. V vrednost kapitala ob pridobitvi se vštevajo tudi stroški, ki jih je zavezanec plačal družbi za upravljanje vzajemnega sklada, za enake stroške se po dopolnjeni določbi 92. člena ZDoh-1 zmanjšuje vrednost kapitala ob odsvojitvi.

V 93. členu, ki ureja odlog ugotavljanja davčne obveznosti, je spremenjen peti odstavek, ki se sedaj glasi:

"(5) Kadar se ugotavljanje davčne osnove odloži, se kot čas pridobitve s podaritvijo ali zamenjavo pridobljenega kapitala šteje:

1. v primeru, ko zakonec ali otrok zavezanca pridobi kapital z obdaritvijo - datum, ko je darovalec pridobil kapital;
2. v primeru zamenjave deleža v okviru zamenjave kapitalskih deležev, združitve in delitev, kot so opredeljene v zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb za namene obdavčitve pri zamenjavi kapitalskih deležev in obdavčitve pri združitvah in delitvah - datum, ko so bili zamenjani deleži pridobljeni."

Čeprav je sedaj obdavčena vsaka odsvojitev kapitala ne glede na dobo imetništva, je čas pridobitve pomemben zaradi pravilne določitve davčne stopnje.

Črtan je 125. člen ZDoh-1, ki je določal stopnjo akontacije dohodnine od dobička iz kapitala, dodan pa je novi 126.a člen ZDoh-1, ki določa stopnjo dohodnine od obresti, dividend in dobička iz kapitala in se glasi:

"1) Od obresti, dividend in dobička iz kapitala se dohodnina izračuna in plača od davčne osnove, ugotovljene v skladu z določbami poglavij III.4.3 in III.4.4 ter III.5, po stopnji 20 % in se šteje kot dokončen davek.

2) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se stopnja dohodnine od dobička iz kapitala znižuje vsakih pet let imetništva kapitala in znaša po dopolnjenih:

1. petih letih imetništva kapitala: 15 %,
2. desetih letih imetništva kapitala: 10 %,
3. 15 letih imetništva kapitala: 5 %,
4. 20 ali več letih imetništva kapitala: 0 %."

Spremenjen oziroma dopolnjen je 143. člen ZDoh-1, ki v povezavi z 91. členom uvaja posebna pravila v zvezi z določanjem nabavne vrednosti finančnega kapitala, pridobljenega pred 1. januarjem 2003. Pravila so naslednja:

1. Ne glede na določbe 91. člena tega zakona za nabavno vrednost investicijskega kupona, ki je bil pridobljen pred 1. januarjem 2003, velja vrednost na dan 1. januarja 2006.
2. Ne glede na določbe 91. člena tega zakona takrat, ko je imetnik investicijski kupon pridobil z zamenjavo delnic pooblašene investicijske družbe ali delnic investicijske družbe, ki je nastala iz pooblašene investicijske družbe, v postopku obveznega preoblikovanja pooblašene investicijske družbe ali investicijske družbe, ki je nastala iz pooblašene investicijske družbe, v vzajemni sklad, ali v postopku obvezne oddelitve dela sredstev pooblašene investicijske družbe v vzajemni sklad, in to v roku in po predpisih, ki urejajo to področje, velja, da je nabavna vrednost investicijskega kupona enaka vrednosti, ki se določi na podlagi nabavne vrednosti delnic pooblašene investicijske družbe ali investicijske družbe pred preoblikovanjem oziroma pred oddelitvijo dela sredstev, upošteva se veljavno menjalno razmerje ob zamenjavi delnic pooblašene investicijske družbe ali investicijske družbe za investicijske kupone vzajemnega sklada.

3. Ne glede na določbe drugega odstavka tega člena velja, kadar je bila delnica pooblaščenice investicijske družbe ali investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščenice investicijske družbe, pridobljena na sekundarnem trgu pred 1. januarjem 2003, velja za nabavno vrednost delnic pred preoblikovanjem oziroma pred oddelitvijo dela sredstev primerljiva tržna cena delnic na dan 1. januarja 2006.
4. Ne glede na določbe 91. člena tega zakona za nabavno vrednost vrednostnih papirjev in deležev iz 2. točke prvega odstavka 86. člena tega zakona, ki so bili pridobljeni pred 1. januarjem 2003, velja tržna vrednost na dan 1. januarja 2006, če tržne vrednosti ni, pa knjigovodska vrednost na dan 1. januarja 2006. Kadar so zavezanci pridobili vrednostne papirje pred 1. januarjem 2003 na neorganiziranem trgu, velja ugotovitev, da imajo tudi ti papirji tržno ceno. Po našem mnenju se 59. člen ZDoh-1 razume tako, da kot nabavna vrednost tega kapitala, pridobljenega pred 1. januarjem 2003, velja tržna vrednost, ki jo zavezanec dokaže z ustreznimi dokazili, če teh dokazil ni, pa se upošteva knjigovodska vrednost.

Navedeno se upošteva ob odsvojitvah kapitala, ki so opravljene od 1. januarja 2006 dalje.